

Biologické posouzení - 1. etapa

**pro akci: Inventarizace dřevin včetně
dendrologického průzkumu: "Nemocnice
Pardubického kraje, a.s., Litomyšlská
nemocnice – revitalizace parkových ploch“**

Fáze 01 (07/2023) Biologické posouzení pro základní plochu č.1
(„okolí hlavní budovy“ nemocnice) a základní plochu č. 2
(neudržovaný „zadní park“).

**Zadavatel: doc. Ing. Lukáš Štefl PhD, Šteflůvi - ateliér
pro zahradní a krajinářskou architekturu,
Partyzánská 1277, 570 01 Litomyšl
IČ: 87804565**

**Zpracoval: Lubor Urbánek, prom.biol.,
U Školek 991, 570 01 Litomyšl**

1. ÚVOD

Studie zahrnuje biologické posouzení parkové a v současnosti nevyužívané plochy na pozemku nemocnice Litomyšl se zřetelem na výskyt zvláště chráněných druhů živočichů ve smyslu vyhlášky č.395/92 Sb. k zákonu 114/92 ve znění pozdějších předpisů.

2. METODIKA A MATERIÁL

Vzhledem k malé rozloze zkoumané plochy, jejímu přesnému ohrazení a tím i přehlednosti, byla pro faunistický průzkum ptáků použita pouze jediná metoda, metoda přímého odečtu (Janda, Řepa 1986).

Pro charakteristiku stupně hnízdění byla použita mezinárodní škála (ŠŤASTNÝ, BEJČEK, HUDEC 1997), nově upravená pro mapování 2014 až 2017:

A 0 nehnízdící

- 1 druh pozorovaný v době hnízdění ve vhodném hnízdním prostředí
- 2 zjištění zpívajícího samce nebo zaslechnutí hlasů souvisejících s hnízděním

B 3 pár ptáků pozorovaných v hnízdní době ve vhodném hnízdním prostředí

- 4 zjištění hnízdního okrsku na základě opakovaného teritoriálního chování jedince (např. zahánění soka, zpěv apod.) na témže stanovišti v odstupu jednoho týdne
- 5 pozorování toku, vzájemného imponování nebo páření ptáků
- 6 vyhledávání předpokládaných hnízdíšť
- 7 vzrušené chování a varování ptáků, pravděpodobně v blízkosti hnízda či mládřat
- 8 přítomnost hnízdní nažiny u odchycených ptáků
- 9 ptáci pozorováni při stavbě hnízda nebo hloubení hnízdní dutiny

C 10 odpoutávání pozornosti od hnízda nebo mládřat a předstírání zranění

- 11 nález použitého hnízda, obydleného či opuštěného v době mapování (se zbytky skořápek)
- 12 nález čerstvě vyvedených mládřat
- 13 pozorování ptáků přiletujících k hnízdu (odlétajících od hnízda), zejména u vysoko umístěných hnízd, hnízdních dutin nebo jinak nepřístupných hnízd, pozorování ptáků sedících na snůsce
- 14 pozorování ptáků při odnášení trusu od hnízda nebo přinášení potravy mládřatům
- 15 nález hnízda s vejci
- 16 nález hnízda s mládřaty

V případě savců, plazů a obojživelníků byly sledovány pobytové stopy, u bezobratlých pak kromě přímého pozorování i smýkání.

Zvláště chráněné druhy živočichů jsou označeny § (ohrožené), §§ (silně ohrožené), §§§ (kriticky ohrožené)

Celkem byly provedeny 3 kontroly: 30.6., 1. a 4.7.2023

3. POSUZOVANÉ ÚZEMÍ

Ortofoto a katastrální mapa – Litomyšlská nemocnice – pozemky p. č. 1313/76, 1313/72, 1313/61, 1313/66, 1313/58, 1313/57, 1313/59, 1313/43, 1313/82, všechny v k. ú. Litomyšl (hranice vyznačena červeně).

Jedná se o základní plochu č.1 („okolí hlavní budovy“ nemocnice) a základní plochu č. 2 (neudržovaný „zadní park“).

Hranice posuzovaného území vyznačena v mapce níže červeně.

4. PŘÍRODNÍ POMĚRY LOKALITY

Posuzovaná lokalita se nachází v nadmořské výšce 347 m na jižním okraji Litomyšle. Geologické podloží tvoří druhohorní usazeniny mladší křídý (svrchní a střední turon) - jemnozrnné vápnné pískovce, prachovce a slínovce, označované také jako opuka. Ty jsou překryty kvarténními usazeninami, zejména aluviálními náplavy řeky Loučné. Ta protéká od zkoumaného území ve vzdálenosti cca 50 m.

Litomyšl leží v mírně teplém klimatickém okrsku, průměrné roční teploty dosahují hodnoty 7,7°C. Srážkové úhrny činí 729 mm, převažuje severozápadní proudění vzduchu (NOVÁK, ROLEČEK 2010).

5. POPIS STÁVAJÍCÍHO STAVU VEGETACE

Zhruba polovina sledovaného území je parkově upravena (stříhané trávníky, živý plot z pámelníku poříčního (*Symphoricarpos albus*), solitérní jehličnany (borovice lesní (*Pinus sylvestris*), tis červený (*Taxus baccata*), třešeň (*Prunus sp.*) a zeravy (*Thuja sp.*). Trávníky jsou

tvořeny jíllem vytrvalým (*Lolium perrene*) a jíllem mnohokvětým (*Lolium multiflorum*). Zastoupen je i jetel plazivý (*Trifolium repens*), sedmikráska chudobka (*Bellis perrenis*) a černohlávek obecný (*Prunella vulgaris*). Podél komunikací se vyskytují druhy dobře snášející sešlapávání jako jitrocel větší (*Plantago major*), lipnice roční (*Poa annua*), pýr plazivý (*Elymus repens*), truskavec obecný (*Polygonum australis*), průtržník lysý (*Herniaria glabra*).

Pro faunu je nejvýznamnější neudržovaná část pozemku, parcely 1313/61, 66,76 a částečně 72. Jedná se o vrostlé dřeviny - borovice lesní (*Pinus sylvestris*), smrk ztepilý (*Picea excelsa*), smrk pichlavý (*Picea pungens*), modřín opadavý (*Larix decidua*), bříza bělokorá (*Betula pendula*), javor mléč (*Acer platanoides*), javor klen (*Acer pseudoplatanus*), třešeň (*Prunus sp.*). Keřové patro tvoří líska obecná (*Corylus avellana*), ostružiník (*Rubus sp.*), šeřík (*Syringa vulgaris*) a nálet jasanu ztepilého (*Fraxinus excelsior*). V bylinném patře dominuje vysoký porost kopřivy dvoudomé (*Urtica dioica*) na méně zastíněných místech zastoupený třtinou křovištní (*Calamagrostis epigejos*). Častý je svízel přítula (*Galium aparine*) a místy se pne po starém oplocení hrachor luční (*Lathyrus pratensis*).

Dalším významným prostorem je hraniční část výše zmíněných pozemků s parcelami 1313/118, 119, 120, 121, v držení firmy OVO Mach. Zde byly dřeviny vykáceny a vyskytuje se zde ruderalní společenstvo s náletem vrby bílé (*Salix alba*) a javoru mléče (*Acer platanoides*) a olše lepkavé (*Alnus glutinosa*).

V tomto společenstvu dominují vysokostébelnaté druhy rostlin jako locika kompasová (*Lactuca serriola*), šťovík kadeřavý (*Rumex crispus*), merlík bílý (*Chenopodium album* agg.), komonice bílá (*Melilotus albus*), mléč zeliný (*Sonchus oleraceus*), pcháč oset (*Cirsium arvense*), srha říznačka (*Dactylus glomerata*), kopřiva dvoudomá (*Urtica dioica*), třtina křovištní (*Calamagrostis epigejos*), řídce i rákos (*Phragmites australis*). V rozvolněné ploše se vyskytují další druhy rostlin jako škarda dvouletá (*Crepis biennis*), máchelka srstnatá (*Leontodon hispidus*), pampeliška lékařská (*Taraxacum* agg. *Taraxacum*), čekanka obecná (*Cichorium intybus*), vrbina penízkovitá (*Lysimachia nummularis*), opletník plotní (*Calystegium sepium*), jetel luční (*Trifolium pratense*) a jetel plazivý (*Trifolium repens*).

6. VÝSLEDKY

6.1. Přehled druhů SAVCI (MAMMALIA)

Hryzec vodní (*Arvicola terrestris*)

Nalezena nora patřící nejspíše tomuto druhu.

Veverka obecná (*Sciurus vulgaris*) §

Zastižena v nemocničním parku.

Dále je pravděpodobný výskyt bělozubky šedé (*Crocidura suaveolens*), ale musel by být dokázán odchylem nebo nálezem uhynulého jedince. V okolí nemocnice je běžná.

6.2 PTÁCI (AVES)

1. Volavka popelavá (*Ardea cinerea*)

C 16

Překvapivě zjištěno hnízdění (doložené pozorováním příletů adultních ptáků a podle hlasů (žadonění) i minimálně dvou mladých). Samotné hnízdo je ukryto v korunách stromů a není možné ho doložit fotograficky. Krmení mladých bylo pozorováno při všech kontrolách lokality.

2. Čáp bílý (*Ciconia ciconia*)

A0, §

Hnízdí v areálu nemocnice, ale mimo zkoumané území. Zde se vyskytuje pouze na přeletu.

3. Čáp černý (*Ciconia nigra*)

A0, §§

Pozorován jeden ex, na přeletu dne 4.7.2023

4. Poštolka obecná (*Falco tinnunculus*)

C 16

Hnízdí v otvoru po větráku v budově bývalého dětského oddělení, během pozorování vyvedena 3 mlád'ata, která se zdržovala poblíž hnízda v zarostlé části území.

5. Hrdlička zahradní (*Streptopelia decaocto*)

A2

Pozorována pouze 30.6.2023, houkající samec.

6. Holub hřivnáč (*Columba palumbus*)

C12

V zarostlé části území dospělí i vyvedená mlád'ata. Pozorován při všech kontrolách.

7. Rorýs obecný (*Apus apus*)

A0, §

Na lokalitě pozorován jen při přeletech jednotlivých kusů.

8. Strakapoud velký (*Dendrocopos major*)

A2

4.7.2023 pozorován volající jedinec.

9. Vlaštovka obecná (*Hirundo rustica*)

A0, §

Zaletuje z okolních hnízdišť.

10. Jiříčka obecná (*Delichon urbica*)

C 16

Hnízdí na budově monobloku, v území běžně a ve větších počtech (desítky kusů) pozorována na přeletu.

11. Rehek domácí (*Phoenicurus ochruros*)

A2

Zaletuje jednotlivě za potravou.

12. Kos černý (*Turdus merula*)

A1

Pozorován jednotlivě při sběru potravy.

13. Pěnice černohlavá (*Sylvia atricapilla*)

A2

Zpívající samec pozorován při všech kontrolách.

14. Pěnice slavíková (*Sylvia borin*)

A2

30.6.2023 zaznamenán zpívající samec.

15. Pěnice pokřovní (*Sylvia curruca*)

A2

4.7.2023 pozorován zpívající asamec ve vhodném prostředí.

16. Budníček menší (*Phylloscopus collybita*)

C10

Jeden hnízdicí pár pozorován při všech kontrolách.

17. Sýkora koňadra (*Parus major*)

A1

Zastižena 4.7.2023 při zárltu do území.

18. Sýkora modřinka (*Cyanistes caeruleus*)

C12

4.7.2023 pozorována rodinka s vyvedenými mláďaty.

19. Brhlík lesní (*Sitta europaea*)

A2

Jeden ex. zaznamenán 4.7.2023.

20. Straka obecná (*Pica pica*)

A1

Zaletuje z okolí, 1 ex. 4.7.2023.

21. Špaček obecný (*Sturnus vulgaris*)

A1

Na lokalitu zaletuje z okolí. 6 ex. pozorováno 4.7.2023.

22. Vrabec domácí (*Passer domesticus*)

A2

Hnízdí na budovách v areálu nemocnice. Jednotlivě pozorován během všech kontrol.

23. Pěnkava obecná (*Fringilla coelebs*)

A2

Pozorována pouze jednou - 4.7.2023 zpívající samec.

24. Stehlík obecný (*Carduelis carduelis*)

B3

30.6.2023 na lokalitě pozorován pár.

25. Zvonohlík zahradní (*Serinus serinus*)

A2

4.7.2023 zastižen zpívající samec.

6.3. Bezobratlí - přehled zjištěných druhů:

MÁLOŠTĚTINATCI (Oligochaeta)

Žížala obecná (*Lumbricus terrestris*)

ROVNOKŘÍDLÍ (Orthoptera)

Kobylka křovištní (*Pholidoptera griseoaptera*)

MŠICOSAVÍ (Sternorhyncha)

Mšice maková (*Aphis fabae*)

KŘÍSI (Auchenorhyncha)

Pěnodějka krvavá (*Cercopis vulnerata*)

MOTÝLI (Lepidoptera)

Okáč luční (*Maniola jurtina*)

Okáč prosíčkový (*Aphantopus hyperanthus*)

Bělásek zelný (*Pieris brassicae*)

Kovolesklec gama (*Autographa gamma*)

SRPICE (Mecoptera)

Srpice obecná (*Panorpa communis*)

DVOUKŘÍDLÍ (Diptera)

Moucha domácí (*Musca domestica*)

Masačka obecná (*Sarcophaga carnaria*)

Bráněnka kovolesklá (*Chloromyia formosa*)

Pestřenka luční (*Sphaerophoria menthastri*)

Pestřenka hrušňová (*Scaeva pyrastris*)

Pestřenka prosvítavá (*Volucella pellucens*)

BLANOKŘÍDLÍ (Hymenoptera)

Včela medonosná (*Apis mellifera*)

Vosík francouzský (*Polistes dominula*)

Mravenec drnový (*Tetramorium caespitum*)

Drvodělka fialová (*Xylocopa violacea*)

Čmelák rolní (*Bombus pascuorum*)

7. ZÁVĚR

Celkem bylo ve zkoumaném území zaznamenáno 25 druhů ptáků, 2 druhy savců a 20 druhů bezobratlých. Obojživelníci ani plazi nebyli pozorováni. Z tohoto výčtu druhů spadají 4 druhy ptáků do zvláště chráněných druhů živočichů“ dle Vyhl. MŽP č. 395/1992 Sb. V kategorii silně ohrožených 1 druh (čáp černý), v kategorii ohrožený 3 druhy (čáp bílý, rorýs obecný a vlaštovka obecná). Ve všech případech se jedná o náhodná pozorování na přeletu, na sledované území nemají tyto druhy žádnou vazbu. Ze savců byl zjištěn jeden druh (veverka obecná) v kategorii ohrožený.

Zjištěný počet druhů bezobratlých je relativně nízký. To je dáno jednak hospodařením na lokalitě (zejména sečení travních porostů) a také suchým klimatem ve dnech monitoringu. Žádný ze zjištěných druhů nepatří mezi zvláště chráněné druhy.

Ve srovnání s Národní databází ochrany přírody (NDOP) nebyly zaznamenány tyto druhy : červenka obecná (*Erythacus rubecula*) a králíček ohnivý (*Regulus ignicapillus*). Oba patří k běžně široce rozšířeným druhům a mohou se ve zkoumaném území vyskytnout.

Celkově lze konstatovat, že zkoumané území nemá pro ochranu přírody větší význam a je možno lokalitu využít k parkovým úpravám.

8. LITERATURA

- JANDA J., ŘEPA P., 1986: Metody kvantitativního výzkumu v ornitologii. MOS, Přerov
- ŠŤASTNÝ K., BEJČEK V., HUDEC K., 1997: Atlas hnízdního rozšíření ptáků v České republice 1985-1989. H&H, Jinočany
- NOVÁK P., ROLEČEK J., 2010: Fytogeografická charakteristika Litomyšlska. Pomezí Čech, Moravy a Slezska, svazek II: 164 - 211. Regionální muzeum Litomyšl.

9. FOTODOKUMENTACE

Pohled na hraniční zónu pozemků OVO Mach a nemocnice

Pohled na neudržovanou část areálu

Pohled na neudržovanou část areálu

Holub hřivnák

Poštolka obecná

Hnízdiště poštolek (budova nemocnice mimo řešené území)

Okáč prosíčekový

Bělásek zelný